

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Historia Provinciæ Paraquariæ Societatis Jesv

Techo, Nicolas

Leodii, MDCLXXIII.

Cap. 43. Duæ coloniæ in Gualachorum regione positæ ab Mamalucis
deseruntur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38528

tutiora loca ducerentur. Qui resistendum existimabant, movebantur præsertim numero Neophytorum Catechumenorumque, quos Ethnici ipsi juvarent, si in auxilium pro communi causa vocarentur. Addebant, transmigracione indubiè præscindi spem juvandi tot Ethnicorum millia, Societatis curæ se tradere volentium. At qui transmigracionem suadebant, præfati nihil se magis in votis habere, quam pro ovibus suis vitam ponere, non metum mortis allegabant, sed cognitum Mamalucorum Tupicorumque furorem, quorum pauci immensam Barbarorum multitudinem aut in servitutem redegerant, aut sædè trucidarant. Indos corpore nudos sagittis arundineis uti, quarum propter bicubitalem longitudinem levitatemque infirmus ferè & incertus est ictus, fierique non rarò, ut volantes sagittas per contemptum latrones manu avertant, aut thoracibus, gossipio fartis, indemnes excipiant. Mamalucos verò ensibus & bombardis armatos, tractandi belli peritiã nihil admodum ab Europæis differre. Nec dubium esse, quin ferius ocyus totam gentem abigerent. Satius itaque videri, quoscumque possent, in tutum fugã retrahere, quam inermes armatis, expertisque hominibus, exponere, & tandem post multorum stragem cæterorum omnium jacturam facere. Huic parti assentiens Provincialis decrevit, recensita tria oppida quamprimùm ad proxima præcipitio Guairaniæ loca, eo sine esse transferenda, ut & longinquitate se tuerentur, & si res ferret, superato præcipitio, ad Paranae colonias descenderent. Quã re Socii commendatã, flexo per Lautetanum oppidum itinere, inexplicabili mœrore obrutus, secundo Parana, remenso iterum præcipitio, ad reliquæ Provinciæ res ordinandas properavit.

Vix Provincialis abierat, cum nunciatum est, hostem infesta omnia præ se agere. Quare maturatum transmigracionis consilium est. Ludovico Ernòto commissa cura fuit, supellectilem sacram domesticamque destruendorum oppidorum secundo flumine in tutum recipiendi, qui sexagesimo ab discessu die ad conductum locum res & homines sibi commissos æquali labore ac felicitate, nullo amisso, deposuit. Petrus Spinosa, Didacus Salazarius, Didacus Rançonierius, Nicolaus Enartius, Ignatius Martines, quotquot potuere barbaros præ se agentes, periculo eripere contendebant. Simon Maçeta Jesu-Marianos in tutum recipiens, dum ad transfugarum manipulum divertit, oraturus, ut secum vellent transmigrare, non tantum repulsam tulit, sed etiam duobus comitibus spoliatus, sine comitatu ad suam turbam redire coactus est. Christophorus Mendoça destructorum extra Taiaobæ regionem & Sancti Thomæ oppidorum reliquias, ne perirent, abigebat. Ibant omnes per sylvas & immensam solitudinem nullo fermè comœatu, & quia plerique aut fame cruciabantur, aut itinerum difficultatibus impares erant, revocante eos amore patriæ, passim ab incepto itinere redibant; ingenti Sociorum cruciatu oves suas in luporum fauces sponte suã se præcipitare dolentium. Unam ex his turmis Christophorus Mendoça ab reditu revocare tentans, pænè mortem reperit, quam elevato jam ferro intulisset ferox Indus, nî circumstantes Neophyti imminentem jam à tergo ictum avertissent. Aliqui Gualachorum furorem experti, aut sædè trucidati, aut antiquo more servituti reservati sunt. Nec deerant Indorum abactores miserorum libertati insidiantes. Ubique mœror, ubique timor, ubique mortes in itinere fatiscientium cernebantur, inter quos labores tandem singuli Socii suas turmas post octo dies ad conductum locum deduxere. Triduo postquam eos eduxerant Mamaluci, Taiaobæ regionem ingressi, prædam quantam nunquam aliàs fecerant, invenere: ultrò se deditibus populis, & vincula, metu mortis, induentibus. His, qui transmigracionis inceptæ pertæsi, Socios deseruerant, eandem fortunam expertis. At Mamaluci tantã populatione non contenti, cognito per Gualachorum terras Neophytorum turmas ab Sociis abductas esse, turmatim eos insequuntur.

IN Gualachorum regione Societas duo oppida fundaverat, unum sub nomine Conceptionis Didaci Salazarii curæ demandatum; alterum Sancti Petri, ad quod Didacus Rançonierius æger & Simon Maçeta recens appulerant. In hoc ex im-

provifo

Pauci trans-
migrandum.

Provincialis
transmigra-
tioni assen-
titur.

CAPUT
XLII.
Tria oppi-
da Taiao-
bæ fa-
ctiois trãf-
migrant.

Socii trans-
migracione
juvant.

Plurimi fu-
gunt.

Mamalucorum
adventus.

CAPUT
XLIII.
Duz colo-
niæ in Gua-
lachorum
regione po-

fitæ ab Ma-
malucis de-
feruntur.

Gualachos
Mamaluci
non appet-
tunt.

Gualachi in
Didacum
salazarium
insurgunt.

provisio turma Mamalucorum nullo Sacerdotum respectu irrumpens, fusque deque omnia habuit. Gualachos, ob ferociam indolis, non æquè Mamaluci pro servitiis appetunt ac Guaranos: quare iis omissis omnem conatum in id intenderunt, ut fugientes cum Sociis Taitobæ populos assequerentur. Sic oppidum Divi Petri destructum est, incolis ad sua latibula dilapsis, & Sociis comitatu Guaratorum spoliatis ad Piquirium sese etiam recipientibus. Conceptionis oppidum non clementius habitum, quò delati Mamaluci; Didaci Salazarii ibi curantis suafu, ab Gualachorum furore se tutantes, abactis tantùm duabus primæ notæ mulieribus, ab' voxandâ gente abstinuere. Post discessum Mamalucorum, Gualachi ob abactas mulieres furore perciti, templum nostrum armati ingrediuntur, tumultuosè ab Salazario tum sacrificante postulantes, ut abreptas ab Mamalucis feminas aut reddi curaret, aut æquale iis pretium daret; id damnum ab ipso emanasse, quòd fugientes Taitobanos per suum oppidum fugam capeffere voluisset, & bellum disuasiffet: eoque reum & damni debitorem esse. Hæc inconditis clamoribus cum dicerent, sagittâ & lanceâ in ejus pectus directis, necem ferociter minabantur, patrasfentque scelus, nî unus ex illis, Salazarii beneficiis præoccupatus, populares suos utcumque coërcuiffet. Diripere tamen sacras vestes, & domesticam supellectilem, indumenta que exteriora. At cum ageretur de calice etiam rapiendo, eum utraque manu prehensans, exprobratâ prius ingrati animi labe, magnâ voce testatur mortem se potiùs subiturum, quàm Divini cruoris scyphum prophanis manibus contaminari fineret. Simul hoc dixit, cum duobus adolescentibus Sacrificii ministris, deserto oppido, per nemora fugam capeffit, eoque se tandem retraxit, quòd Socii cum Neophytis fugientes condixerant.

CAPUT
XLIV.
Transmi-
grantium
calamitates
describun-
tur.

Antonii Rui-
si sollicitudo.

revelavit
scribitur
ant.

CAPUT
XLV.
De transmi-
gratione
Lauretani
& S. Ignatii
oppidorum
agitur.

POSTQUAM tot capita ex tot oppidis destructis in unum fermè locum convenere, deficiente cibo, & cibi proximâ spe, miserrima fuit tum Indorum, tum Sociorum conditio, herbis & sylvestribus baccis, aut fluvii rejectamentis ægerimè se sustentantium. Nullus fermè ex tot fugitivis erat, qui non propriam miseriam defleret; nam unus genitorem, alter matrem, altera maritum, maritus uxorem, pater filios, hic fratrem, frater sororem, ab latronibus abactos lamentabantur, & singulorum dolor in Socios, tanquàm in patres, redundabat: qui inter se de conservandis his populorum reliquiis consultantes, in id consensere, ut sementem eo loci facerent, dum aliud juvandæ gentis consilium suppeteret. Quamquam satis liquebat, nec in eo, nec in altero Guairaniæ loco stabilem sedem figi posse, quòd Mamalucis nihil jam impervium esset. Interim Ruifius, qui abeuntem Provinciam usque ad præcipitium deduxerat, Socios eo in loco revifens, immensum quantum singulorum calamitatibus condoluit. Quod dum facit, iteratum nuncium adfertur, ab Mamalucis ad Huibaïum Villariæ sub censitos pagos infestari, & novas prædonum centurias ex omni Brasilia Australi, ingenti prædæ conceptâ spe, in reliquorum Guairaniæ oppidorum & Hispanorum urbicularum perniciem conspiratas adventare. Quamobrem Ruifius cum Simone Maçeta, & Petro Spinosa, ad vetera Laureti & Sancti Ignatii oppida, quantâ potuit celeritate, navigat. Augebat metum Didaci Salazarii epistola, afferentis in Conceptionis oppido ab Mamaluco, quem olim beneficio assecerat, se cognovisse, post de prædaram Taitobæ regionem, prædonibus in animo esse, vetera Neophytorum oppida invadere: quod prævidens Provincialis, ante discessum imperatâ magno numero cymbas fabricari, usui ad transmigrandum futuras, si hostis immineret. Igitur postquàm Villariani juridicè postulari, facti sunt, defendendæ Guairaniæ se esse impares, & undequaque hostes ingruere nunciabantur, Lauretanis & Ignatianis transmigrationem Antonius Ruifius indixit.

HÆ duæ colonix, ante viginti annos constructæ, industriâ Sociorum ea incrementa acceperant, ut cum benè fundatis in his regionibus Hispanorum oppidis comparari possent. Tempa in eis, suprâ reliqua, quæ in Tucumania Paraquariaque visuntur, sumptuosa, ornata que erant. Joannes Vasæus, Gallo-belga,

in utroque